

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.043/2023/6-II.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szepesházi Péter ügyvéd (cím1) által képviselt felperes1 (cím2) I. rendű és felperes2 (cím2) II. rendű felpereseknek – a dr. Rádi Péter Pál ügyvéd (cím4) által képviselt alperes1 (cím4) I. rendű és a Lajer Ügyvédi Iroda (cím5; ügyintéző: dr. Dobrocsi Krisztián Ervin ügyvéd) által képviselt alperes2 (cím6) II. rendű alperesek ellen deviza szerződés érvénytelensége és jogkövetkezményei iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2022. december 15-én kelt 26.G.40.660/2021/35. számú ítélete ellen az I. és II. rendű felperesek 36. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felperesek és a II. rendű alperes között 2008. július 29. napján létrejött kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul az adósokra hárító rendelkezése tisztességtelen, ezért a kölcsönszerződés érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését mellőzi.

A felperesek másodfokú perköltségét 200.000 (kétszázezer) forintban, az I. rendű alperesét 127.000 (százhuszonhétezer) forintban, a II. rendű alperesét 254.000 (kétszázötvennégyezer) forintban, míg a felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték összegét 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forintban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek 2008. július 9-én finanszírozási kérelemmel fordultak a II. rendű alpereshez, majd 2008. július 29-én szerződés számú „szabad felhasználású, deviza alapú kölcsönről” szóló kölcsönszerződést kötöttek. A szerződés szerint a kölcsön devizaneme a svájci frank (CHF), a jóváhagyott forintösszeg 26.000.000 forint, a kölcsön összege 214.000 CHF, a kölcsön futamideje 240

hónap. A II.10.6. pont értelmében az adós elismeri, hogy a banktól azt az előzetes felvilágosítást, amely szerint deviza alapú kölcsön vonatkozásában árfolyam kockázata keletkezhet, megértette, és az adós kijelenti, hogy ezen információ ismeretében is igénybe kívánja venni a kölcsönt a szerződésben foglaltak szerint.

[2] A szerződéskötést megelőzően a 2008. július 9. napján kelt és a felperesek által aláírt „Nyilatkozat a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásulvételéről szóló” okirat szerint a felpereseknek tudomásuk van arról, hogy

- a deviza alapú hitel alatt olyan hitel értendő, amelynek összege nem magyar forintban (HUF), hanem az igényelt devizanemben, például euróban (EUR), vagy svájci frankban (CHF) kerül meghatározásra,
- a hitelt folyósító bank a hitelt forintban bocsátja rendelkezésre, de a tartozást devizában tartja nyilván, a hitel visszafizetése forintban történik,
- a vételi és az eladási árfolyam közti különbség változatlan árfolyam mellett is emeli a hitel költségeit. A bank a magánszemélyekre vonatkozó deviza és valuta, vételi és eladási árfolyamok mértékét a bank mindenkor hatályos árfolyamlistájában teszi közzé,
- amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást is magában foglaló törlesztőrészletek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára,
- abban az esetben, ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéért, amennyiben gyengül, úgy a fizetési terhek nőnek,
- a deviza alapú hitelek kamata a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat.

[3] A 2008. július 9-én kelt, felperesek által tanúk előtt igazoltan aláírt „Hitelkérelmi adatlapon a következő tájékoztatás szerepel: „A hiteligénylő és társigénylő jelen Hiteligénylő aláírásával elismerik, hogy deviza alapú hitel igénylése esetén a banktól azt a részletes szóbeli és írásbeli tájékoztatást megkapták, amely szerint az igényelt deviza alapú hitel vonatkozásában abból eredően kockázatuk, így különösen árfolyamkockázat(uk) keletkezhet abban az esetben, ha a deviza alapú hitel devizanemének forint árfolyama változik és ezen információ ismeretében is igénybe kívánják venni a hitelt”.

[4] A felperesek a szerződéssel kapcsolatosan 2008. augusztus 4-én közjegyzői okiratba foglaltan egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tettek. A II. rendű alperes 2017. július 27-én közjegyzői okiratba foglaltan a szerződést azonnali hatállyal felmondta, mivel a felperesek a szerződésből eredő fizetési kötelezettségüknek nem tettek eleget. A felek között a 2004. évi XL. törvény (DH2 tv.) alapján előírt elszámolás megtörtént (felülvizsgált elszámolás). A II. rendű alperes a szerződésből eredő lejárt követelést 2017. november 28. napján az I. rendű alperesre engedményezte.

[5] A felperesek módosított keresetükben a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérték a szerződés árfolyamkockázati tájékoztatásra vonatkozó 10.6. pontjának tisztességtelensége folytán a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése és a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. §-a és 209/A. § (2) bekezdése, 237. § (2) bekezdése és 239. § (2) bekezdése alapján. Jogkövetkezményként kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását és annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes felperesek felé fennálló tartozása 2020. szeptember 4. értéknappal 43.116.048 forint. Kérték az alperesek tűrésre kötelezését. Hivatkoztak az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) joggyakorlatára (C-51/17., C-118/17., 186/16., C-609/19. számú ítéletek), továbbá a Kúria 2/2014. és 6/2013. PJE határozatára. Előadták, hogy 2020. szeptember 4. napján végtörlesztésként megfizettek 57.308.650 forintot, így összesen 78.791.642 forintot teljesítettek, amelyből következően a túlfizetésük a hitelfelvétel időpontja szerinti 141.31 HUF/CHF árfolyam és 5,6 % ügyleti kamat mellett 43.116.048 forint.

[6] Az alperesek kérték a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását. Álláspontjuk szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat mindenben megfelel a Kúria és az EUB gyakorlatában kimunkált szempontoknak.

[7] Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperesek keresetét elutasította és a kötelezte a felpereseket az alperesek perköltségének viselésére. Megállapította, hogy a peres felek között a rPtk. 523. § (1) és (2) bekezdése szerinti bankkölcsön szerződés jött létre, amely a rPtk. 685. § d) és e) pontjai szerint fogyasztói szerződésnek, a rHpt. alapján pedig lakossági kölcsönnek minősül. Kifejtette, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések érvénytelenségének a megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményeinek az alkalmazása iránti perekben az érvénytelenségi kereset tisztán marasztalási jellegű, a kért megállapítás a marasztalási kereset jogalapját jelenti. A felperesek ténylegesen marasztalási keresetet terjesztettek elő, amelyre tekintettel a bíróságnak a megállapítási kereset a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdése szerinti feltételeinek fennálltát nem kellett vizsgálnia.

[8] Az elsőfokú bíróság ezután vizsgálta, hogy a felperesek kaptak-e tájékoztatást, a II. rendű alperes a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett-e, és hogy a tájékoztatás világos és egyértelmű volt-e. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés elnevezése és I.1. pontja egyértelműen utal arra, hogy a felperesek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek a II. rendű alperessel, a kölcsönszerződés 10.6. pontja pedig tartalmazza az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást, a kockázatfeltáró nyilatkozatot. A szerződés e pontja kifejezetten utal arra, hogy a felperesek az árfolyamkockázati tájékoztatást megértették és a kölcsönt ennek az információnak a birtokában is igénybe kívánják venni.

[9] A felperesek által a szerződéskötést megelőzően, 2008. július 9. napján aláírt „Nyilatkozat a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásulvételéről” megnevezésű iratban a felperesek tudomásul vették, hogy a deviza alapú kölcsön devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó

összegre, mind a tőkét és kamattartozást is magába foglaló törlesztő részletek, valamint az egyéb járulékok, költségek nagyságára; ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilván tartott törlesztő részletek ellenértékéért, ha gyengül, a fizetési terhek növekednek. A „Hitelkérelmi adatlap” elnevezésű okiraton is szerepel, hogy deviza alapú hitel igénylése esetén a banktól azt a részletes szóbeli és írásbeli tájékoztatást megkapták, amely szerint az igényelt deviza alapú hitel vonatkozásában abból eredően kockázatuk, így különösen árfolyamkockázat(uk) keletkezhet abban az esetben, ha a deviza alapú hitel devizanemének forint árfolyama változik és ezen információ ismeretében is igénybe kívánják venni a hitelt. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást a felperesek megkapták.

[10] Ezt követően az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy a kapott tájékoztatás kellően világos és érthető volt-e, vagy sem. A tájékoztatás – figyelemmel a Kúria és az EUB joggyakorlatára is – akkor megfelelő, ha abból kitűnik, a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, illetve ha a tájékoztatásból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, és az a szerződés futamideje alatt bekövetkezhet. Az elsőfokú bíróság szerint a perbeli árfolyamkockázati tájékoztatás ezeknek a kritériumoknak megfelelt, az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felismerhette, hogy egyrészt a szerződés árfolyamkockázatot hordoz, másrészt, hogy ezt az árfolyamkockázatot teljes mértékben ő viseli, és gazdasági következményként a törlesztőrészletek mértéke a forint árfolyamának gyengülése esetén akár jelentős mértékben is megnövekedhet. A felperesek érthető és világos tájékoztatást kaptak mind az árfolyamkockázat mibenlétére, mind pedig annak lehetséges gazdasági következményeire. Ezért a felperesek – mint átlagos fogyasztók – alappal nem gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós és az őket csak korlátozott mértékben terheli.

[11] Az elsőfokú bíróság szerint a tájékoztatás az EUB C-51/17. számú és C-227/18. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéleteiben foglalt követelményeknek ugyancsak megfelel. A tájékoztatás nem korlátozódik csupán az alaki és nyelvtani érthetőségre, annak alapján az átlagosan körültekintő fogyasztó számára érthető, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás gazdasági következménye a hitelszerződésből eredő fizetési kötelezettség növekedése. A II. rendű alperesnek gazdaságtörténeti szempontú tájékoztatást nem kellett adnia, és ilyen elvárást az EUB C-186/16. számú ítélete sem támaszt. Nem kell kiterjednie a tájékoztatásnak a kockázat mértékére, irányára, valószínűségére, és arra sem, hogy a kockázatot az alacsonyabb kamat fejében vállalja a fogyasztó. Az árfolyamváltozást eredményező pénzügyi mechanizmusok működésének ismertetése a konkrét szerződés keretei között nem lehetséges és nem is szükséges.

[12] A tájékoztatás a felperesek által hivatkozott C-609/19. számú ítéletben foglalt átláthatóság követelményének is megfelelt, és nem állapítható meg, hogy a felperesekkel közölt információk azon a feltételezésen alapulnak, hogy a számla és a fizetés pénzneme közötti paritás a szerződés teljes időtartama alatt stabil marad. A szerződéses és a szerződéskötést megelőző tájékoztatás is lehetővé tette, hogy a felperesek megértsék, a devizában nyilvántartott kölcsön felvétele esetlegesen súlyos következményekkel járhat a pénzügyi helyzetükre.

[13] Az elsőfokú bíróság az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltakkal összhangban vizsgálta a szerződés megkötésekor fennálló összes körülményt is, így különösen azt, hogy a felperesek a szerződéskötéskor szóban milyen tájékoztatást kaptak. A perben tanúként meghallgatott tanú1 és tanú2 nyilatkozata alapján nem volt megállapítható, hogy a felperesek a kockázatfeltáró nyilatkozattól eltérő, azzal ellentétes szóbeli tájékoztatást kaptak volna. Megállapította továbbá, hogy a felperesek – hivatkozásukkal ellentétben – nem minősülnek „kiszolgáltatott fogyasztóknak”.

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, a felperesek és a II. rendű alperes között létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, illetve annak érvényessé nyilvánítását akként, hogy az I. rendű alperes felperesek felé fennálló tartozása 2020. szeptember 4-i értéknappal 43.116.048 forint. Másodlagosan kérték az elsőfokú bíróság ítéletének rész- vagy közbenső ítélettel történő megváltoztatását és annak megállapítását, hogy a felperesek és a II. rendű alperes között létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen. A jogkövetkezmény vonatkozásában kérték az elsőfokú bíróság kötelezését az eljárás lefolytatására. Kérték az alperesek perköltségben való marasztalását.

[15] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság döntése téves jogértelmezésen alapult, ezért az jogszabálysértő. A felperesek egyetlen alkalommal sem kaptak olyan jellegű tájékoztatást az árfolyamkockázat körében, hogy a kockázat mértéke akár jelentős, sőt korlátlan lehet. Az írásbeli tájékoztatás illet nem tartalmaz, ezért a perben a II. rendű alperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy milyen további tájékoztatást kaptak a kockázat jelentős vagy korlátlan mértékéről. Az EUB C-51/17. és C-186/16. számú döntései, illetve a Kúria 2/2014. PJE határozata alapján sem megfelelő az olyan tájékoztatás, amelyből a korlátlan mértékű kockázat nem olvasható ki. A perbeli tájékoztatásból csak annyi derül ki, hogy az árfolyamkülönbözet címén a felpereseknek fizetési kötelezettsége keletkezik, illetve a törlesztőrészletek változhatnak. A Kúria 2019. április 14. napján kiadott emlékeztetője szerint a tájékoztatás akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint, ha abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A Kúria BH2020. 151. számú döntése szerint az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás nem felel meg az elvárásoknak, ha az kizárólag az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését tartalmazza. A perbeli kockázatfeltárás nem mutatja be, hogy a kockázat valós lehet és hogy annak gazdasági hatása a fogyasztóra nézve jelentős veszéllyel jár. A Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú kúriai határozatban kifejtett elvek is azt igazolják, hogy a kockázatfeltárás nem volt világos és érthető.

[16] A felperesek kiemelték, hogy sem a szerződés, sem a külön szövegezett tájékoztató a jelentős emelkedés veszélyéről nem tesz említést. Iratellenesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a jelentős kockázat lehetősége a nyilatkozatból kiolvasható. Az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Pp. 346. § (5) bekezdését, mivel az ítéletben nem indokolta,

hogy miért tért el a hivatkozott jogegységi hatályú határozattól, illetve a Kúria 30.050/2022/5. számú precedensképes ítéletétől, amelyben a Kúria a II. rendű alperes tájékoztatását vizsgálta. A felperesek hivatkoztak továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az EUB C-80/21 és C-82/21 számú döntését is. Kiemelték, hogy önmagában az árfolyamrészről szóló tájékoztatás elmaradása ugyanúgy a teljes árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségét eredményezi. A perbeli kockázatfeltárás az EUB és a Kúria gyakorlatában megjelenített minimális követelményeknek sem felel meg, az általános szinten marad és semmilyen értékelhető, átgondolható információt nem tartalmaz a fogyasztó számára.

[17] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperesek másodfokú perköltségben való marasztalását. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból helytálló jogi következtetéseket vont le, a perben felvett bizonyítás eredményét, illetve az irányadó joggyakorlatot megfelelően elemezte és alkalmazta. A felperesek a fellebbezésben új tényelőadást nem tettek, új bizonyítékot nem terjesztettek elő, az általuk hivatkozott döntéseket az elsőfokú bíróság már értékelte, és figyelembe vette. Az állandó és következetes bírói gyakorlat szerint az árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggő érvénytelenségi perekben a korlátozott precedensrendszer nem érvényesül, ezekben a perekben az eljáró bíróságnak mindig az adott eset konkrét körülményeinek vizsgálata alapján kell megítélni azt, hogy a fogyasztó tájékoztatása megfelelő volt-e.

[18] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, annak helyes ténybeli és jogi indokaira tekintettel. Kérte továbbá a felperesek marasztalását a II. rendű alperes másodfokú perköltségben. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a II. rendű alperes árfolyamkockázati tájékoztatása megfelelő volt. A felperesek a kölcsönszerződés megkötését megelőzően 2008. július 9. napján kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, amelyben elismerték, hogy a tájékoztatást teljes körűen megkapták és azt megértették. Kellő idő állt rendelkezésükre, hogy a kockázatfeltárást értelmezzék, a PSZÁF tájékoztatását elolvassák, illetve kérdéseket intézzenek a II. rendű alpereshez, ha valami nem volt számukra világos vagy egyértelmű, esetleg pénzügyi vagy jogi szakember segítségét vegyék igénybe, valamint hogy a szerződéskötés gazdasági következményeit mérlegeljék. A kockázatfeltáró nyilatkozat alapján a felperesek információkat kaptak arról, hogy mi az árfolyamkockázat, hogy az miből ered és miképpen hat, miben rejlik a kockázat, hogy mi a kockázat gazdasági mechanizmusa, valamint hogy az árfolyamváltozás számukra gazdaságilag nehezen viselhetővé teszi a kölcsönszerződés teljesítését. Az EUB C-227/18. számú határozatából megállapítható, hogy a fogyasztó részére nyújtott tájékoztatással szemben nem az az elvárás, hogy meghatározott kifejezések használata útján részesüljenek a tájékoztatásban, hanem az, hogy annak alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó képes legyen felismerni a kockázatot.

[19] A felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy a tájékoztatásból nem derül ki a kockázat korlátlanlansága. A bírói gyakorlat értelmében, ha a szerződés nem rendelkezik a kockázat korlátozásáról, akkor úgy kell tekinteni, hogy a kockázat korlátlan. Az EUB C-227/18. számú döntésében kimondta, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás a

világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel akkor is, ha nem figyelmeztet kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. Az EUB döntésének lényege, hogy a kockázatfeltárásnak tartalmilag kell megfelelőnek lennie. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazta a felperesek azon kijelentését, hogy a hitel kockázatait kizárólag ők viselik, amely alapján nem gondolhatták azt, hogy a kockázat nem valós, nem jelentős vagy azt, hogy az csak korlátozott mértékben terheli őket. A kockázatfeltáró nyilatkozat alapján a felperesek tudomásul vették, hogy amennyiben a forint árfolyama erősödik, kevesebb forintot kell fizetniük törlesztőrészletként, ha pedig a forint árfolyama gyengül, a fizetési terheik megnövekednek. A nyilatkozat alapján a felpereseknek látniuk kellett, hogy ez a kockázat valós és a futamidő alatt bármilyen időpontban, előre nem látható mértékben bekövetkezhet. A tájékoztatás kifejezetten alkalmas volt arra, hogy a felperesek felismerjék, hogy az általuk választott deviza alapú kölcsönnek árfolyamkockázata van, hogy mi az árfolyamkockázat tartalma, és ezek alapján mérlegelni tudták, hogy ez milyen hatással lehet a törlesztőrészletekre.

[20] A felperesek felismerhették továbbá, hogy ezt a kockázatot kizárólag ők viselik, valamint hogy az árfolyamkockázattól mentesülni tudnak. A Jpe.I.60.016/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat (34) bekezdése alapján megállapítható, hogy a II. rendű alperes által nyújtott tájékoztatás megfelel a 2/2014. számú PJE határozat új kötelező értelmezésének. A II. rendű alperes eleget tett az EUB C-776/19. és 782/19. számú egyesített ügyekben meghatározott követelményeknek, amelyre tekintettel a felperesek lettek volna kötelesek ellenbizonyításra, ennek azonban nem tettek eleget. A tájékoztatás megfelelt az EUB C-186/16. számú ítéletében foglalt követelményeknek is. A felperesek emellett a kölcsönszerződés megkötésekor is kaptak tájékoztatást az árfolyamkockázatról a kölcsönszerződés II.10.6. pontja alapján. A kockázatfeltáró nyilatkozat mellett a hitelkérelmi adatlap és a kölcsönszerződés is felhívta a figyelmet az árfolyamkockázatra. A II. rendű alperes által használt kockázatfeltáró nyilatkozat megfogalmazása egyszerű, szóhasználatja hétköznapi, mondatszerkezetei nem bonyolítottak, szerkezete átlátható, a szövegezése pedig nem bagatellizálta el az árfolyamkockázatot, hanem éppen ellenkezőleg, teljes körűen leírta és ismertetette azt.

[21] A perbeli kölcsönszerződésben a II. rendű alperes nem hárította át semmiféle olyan terhet a felperesekre, amelyet a felpereseknek a diszpozitív jog alapján nem kellene viselniük, az árfolyamváltozás kockázatát ugyanis mindig a devizakötelem adósa viseli a rPtk. 231. §-a alapján. Az árfolyamkockázat felperesek általi viselése a rPtk. 209. § (6) bekezdése alapján nem minősülhet az (1) bekezdés alkalmazásában tisztességtelennek, hiszen a felek szerződéses megállapodása olyan szabályt tükröz, amelyet a nemzeti jog szerint akkor is alkalmazni kell, ha a felek másban nem állapodtak volna meg. A felperesek a szerződés szerint tehát ugyanazt a kockázatot viselték, mint amit a jogalkotó telepített minden devizatartozás adósára. Nem vitás, hogy a II. rendű alperest terhelte, hogy a fogyasztók részére megfelelő tájékoztatást nyújtson, ugyanakkor a felperesek nem hivatkozhatnak alappal saját felróható mulasztásukra, ha a szerződéskötést megelőzően, illetve annak során a szükséges körülményeket elmulasztották. A felperesek a perbeli kölcsönszerződést 2008. július 29-én írták alá, amikor már számos internetes portálon lehetett ismereteket szerezni a 2008. évi válságról, illetve a forint gyengüléséről. A II. rendű alperes hangsúlyozta továbbá, hogy az adósoknak lehetőségük volt arra, hogy a futamidő alatt a kérelmükre a még fennálló tőketartozás összegét a bank magyar forintba váltsa.

[22] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét teljes terjedelemben bírálta felül, mert annak fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt.

[23] A felperesek fellebbezése a jogalap tekintetében alapos.

[24] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével és annak jogi indokaival azonban nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság okszerűtlen jogi következtetéssel utasította el az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet.

[25] Az elsőfokú bíróság helytállóan fejtette ki a 2/2014. PJE határozta alapján, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszoolgáltatás körébe tartozó szerződéses kikötés, amelynek tisztességtelensége a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: irányelv) 4. cikk (2) bekezdése, illetve a rPtk. 209. § (5) bekezdése alapján csak akkor vizsgálható, ha az nem világos és nem érthető. Az elsőfokú bíróság a korlátlan árfolyamkockázat fogyasztó általi viselésére vonatkozó szerződési feltétel érthetőségéről és világosságáról ugyanakkor tévesen foglalt állást.

[26] A II. rendű alperes alaptalanul hivatkozott fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel a rPtk. 209. § (6) bekezdése szerinti kivétel körébe tartozna. A rPtk. 209. § (6) bekezdése szerint a szerződési feltétel nem minősülhet tisztességtelennek, ha azt jogszabály előírásának megfelelően állapítják meg. A rPtk. 209. § (6) bekezdése az irányelv 1. cikk (2) bekezdését ülteti át, amelyet az EUB C-92/11. számú „RWE Vertrieb” ítéletének 26. pontja akként értelmez, hogy a kivétel a szerződő felekre választásuktól függetlenül is alkalmazandó, valamint a felek eltérő megállapodása hiányában a szerződés részévé váló jogszabályi rendelkezéseket tükröző feltételekre terjed ki.

[27] A felek nem vitásan a rPtk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződést kötöttek, amelynek – a felek eltérő megállapodásának hiányában – nem része a deviza alapú elszámolás. A deviza alapú kölcsön sajátos pénzügyi konstrukciót tartalmazó kölcsönviszony, amelynek a 6/2013. PJE határozatban kifejtett lényege az, hogy az adós a kedvezőbb kamat fejében vállalja az árfolyamváltozás kockázatát. A felek között a konstrukcióval kapcsolatban fennálló információs egyensúlyhiány ellensúlyozására a rHpt. 203. §-a speciális többlettájékoztatási kötelezettséget írt elő, amelynek megsértése a 2/2014. PJE határozat 1. pontja alapján az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő feltétel tisztességtelenségét okozza, amennyiben a tájékoztatás tartalmi hiányosságai folytán a feltétel nem világos és nem érthető. A felperesek keresete az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányult, és nem a kirovó és lerovó pénznemek közötti

elszámolás módjára. A támadott szerződési feltétel tehát nem tartozik a rPtk. 209. § (6) bekezdése szerinti kivétel körébe.

[28] A II. rendű alperes arra is megalapozatlanul hivatkozott, hogy a kereseti kérelem teljesítését kizárná az a körülmény, hogy a felpereseknek jogukban állt a kölcsönt forintra váltani és ezáltal az árfolyamkockázat következményei alól mentesülhettek, mert ilyen jogosultságot biztosító rendelkezést a szerződés nem tartalmaz. A Lakossági Üzletszabályzat III.22.1. pontja értelmében az adós jogosult a devizában nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné átalakítását kérni írásban, amely kérelmet a bank a saját belső szabályzata szerint bírálja el. A rendelkezés semmilyen jogosultságot nem biztosít a fogyasztó számára, hiszen a szerződés közös megegyezéssel történő módosítását a fél külön szerződéses felhatalmazás nélkül is bármikor kezdeményezheti. A szerződés azzal biztosíthatta volna a fogyasztó számára a kockázatviselés alóli mentesülés lehetőségét, ha egyoldalú szerződésmódosítási jogot enged a fogyasztónak a kölcsön forint alapúvá alakítására. Ilyen jogosultság azonban a szerződés alapján a felpereseket nem illette, a forintra váltást csak kérelmezhatték, és arról a II. rendű alperes diszkrecionális joga volt dönten.

[29] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során az irányelv rendelkezéseiből és az azt értelmező EUB ítélkezési gyakorlatából, így mindenekelőtt a C-51/17., C-227/18., C-186/16., C-26/13. a C-126/17. számú, a C-776/19 - C-782/19. számú, és C-705/21. számú ítéletben írtakból, tovább a Kúria Jpe.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatából kellett kiindulni.

[30] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha abból a fogyasztó számára kétséget kizáróan kiderül, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli, a kedvezőtlen árfolyamváltozásnak nincs felső határa, továbbá, hogy a forint árfolyamának súlyos leértékelődése, illetve a deviza kamatlábak emelkedése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészek összegére és ezáltal a fogyasztó gazdasági helyzetére. A C-776/19 - C-782/19. számú egyesített ügyben hozott ítélet rendelkező részének 3. pontja értelmében a deviza alapú szerződésben az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel átláthatóságának követelménye akkor teljesül, amennyiben a szolgáltató olyan kellő és pontos tájékoztatást nyújt a fogyasztónak, amely lehetővé teszi a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára, hogy megértse a pénzügyi mechanizmus konkrét működését, és így felmérje a szerződési feltétel pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős negatív gazdasági következményeinek kockázatát.

[31] Az ítéltábla kiemeli, hogy a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának elvi tartalma szerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest

számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.

[32] A perbeli kölcsönszerződés II.10.6. pontjában és a hitelkérelmi adatlapon csak annyi szerepel, hogy a felpereseket árfolyamkockázat terheli, a kockázat mibenlétére vonatkozó tájékoztatást, felvilágosítást egyáltalán nem tartalmaz. Megjegyzi az ítéltábla, hogy mind a szerződés, mind a hitelkérelmi adatlap félrevezetően fogalmaz akkor, amikor az „árfolyamkockázat keletkezhet” fordulatban feltételes módot használ, hiszen az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések szükségszerű, jellegadó tulajdonsága, amely a szerződés teljes futamideje alatt fennáll.

[33] A kockázatfeltáró nyilatkozat utal ugyan arra, hogy ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészek ellenértékéért, amennyiben pedig gyengül, úgy a fizetési terhek nőnek, ebből a tájékoztatásból azonban nem derül ki világosan, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. A tájékoztató alapján a felperes alappal feltételezhette, hogy az árfolyamingadozás hosszabb távon kiegyensúlyozott képet mutat, miközben arra nézve nem kapott figyelmeztetést, hogy a forint árfolyamának esetleges súlyos leértékelődése a szerződés teljesítését gazdaságilag elnehezíti, vagy akár ellehetetleníti. Az árfolyamkockázatnak, illetve a forint leértékelődésének a fogyasztó gazdasági helyzetére gyakorolt hatására nézve a szerződés egyéb pontjai sem tartalmaznak többletinformációt, ezért az elsőfokú bíróság tévesen és iratellenesen állapította meg, hogy a felperesek értehető és világos tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázat mibenlétére és annak gazdasági következményeire is. A II. rendű alperes által nyújtott tájékoztató ezért nem felel meg az EUB által előírt tartalmi feltételeknek. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a II. rendű alperes által hivatkozott és csatolt PSZÁF tájékoztató nem vehető figyelembe a II. rendű alperes által nyújtott tájékoztatásként, mivel azt a felpereseknek nem adta át.

[34] A Kúria a II. rendű alperes azonos szerződési feltételeinek vizsgálata során a Gfv.VI.30.050/2022/5. számú határozatában kifejtette, hogy nem felel meg a megfelelő tájékoztatás követelményének az, ha a tájékoztató a fizetési kötelezettségek csökkenését vagy növekedését két egyenlő esélyű lehetőségként vetíti előre, miközben nem hívja fel a fogyasztó figyelmét az általa vállalt reális és az anyagi, gazdasági helyzetét súlyosan hátrányosan érintő kockázatra. A pénzügyi intézménynek a fogyasztó részére adott tájékoztatásból ki kell tűnnie mindazon információnak, amely alapján egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó megalapozott döntéseket hozhat (EUB C-186/16.), és nem elégséges, ha azok a szerződés különböző rendelkezésiből csupán kikövetkeztethetők.

[35] Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő kikötésből eredő fizetési kötelezettség ezért nem világos és nem érthető, annak tisztességtelensége ugyanakkor csak abban az esetben állapítható meg, ha a feltétel a fogyasztó hátrányára jelentős egyenlőtlenséget okoz. Az EUB által a C-415/11. számú „Aziz” ügyben kifejtettek szerint az

irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti, a fogyasztó kárára előidézett „jelentős egyenlőtlenség” abban az esetben állapítható meg, ha a szerződési feltétel a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A perbeli esetben az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert a szerződésnek nincs olyan feltétele, amely lehetőséget adna a felperesnek az árfolyamváltozás kockázatának és az abból származó érdeksérelmeknek a megszüntetésére vagy enyhítésére. A rPtk. 241. §-a szerint, ha a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán következik be egyensúlytalan, az egyik fél lényeges és jogos érdekét sértő helyzet, ez a bíróság beavatkozására ad lehetőséget, vagyis a jogszabály szerint az ilyen egyensúlytalanságot előidéző körülmények következményeit nem csak az egyik félnek, adott esetben a fogyasztónak kell viselnie. A korlátlan árfolyamkockázat vállalása ugyanakkor kizárja annak a lehetőségét, hogy a felperes eredménnyel kérhesse a bíróságtól a pénzügyi

válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatti, a rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, mivel a fizetési kötelezettséget a szerződéskötést követően bekövetkezett mindenféle, akár vis maior jellegű okokra kiterjedően is vállalta.

[36] Az EUB C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletében az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban kifejtettekben az következik, hogy valamely kölcsönszerződésnek azok a feltételei, amelyek előírják, hogy a számla pénzneme a deviza, a fizetés pénzneme pedig az ettől eltérő nemzeti fizetőeszközben van meghatározva, és amelyek következtében az árfolyamkockázatot – amelynek felső határa nem korlátozott – a kölcsönfelvevő viseli, a feleknek a szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhetnek elő a fogyasztó kárára, ha a szolgáltató az átláthatóság követelményét a fogyasztóval szemben tiszteletben tartva nem számíthatott észszerűen arra, hogy a fogyasztó egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[37] A szerződésben a korlátlan árfolyamkockázat viselésének a felperesekre telepítéséről szóló feltételek a megfelelő tájékoztatás hiányában nem világosak, nem érthetőek, nem átláthatóak, továbbá a felek viszonyában a felperesek hátrányára egyensúlytalanságot okoznak, mert a II. rendű alperes jóhiszemű eljárása esetén az átláthatóság követelményét a felperesekkel szemben tiszteletben tartva észszerűen nem számíthatott arra, hogy a felperesek az egyedi megtárgyalást követően elfogadják az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[38] Mindebből következően a perbeli szerződésnek az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, amely – mint a főszolgáltatás körébe tartozó feltétel tisztességtelensége – a rPtk. 239. § (2) bekezdésére figyelemmel az egész szerződés érvénytelenségét okozza.

[39] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta és a Pp. 383. § (4) bekezdése alapján közbenső ítélettel megállapította a teljes árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő szerződési feltételek

tisztességtelenségét, egyben a rPtk. 237. § (2) bekezdésére figyelemmel a perbeli szerződés teljes érvénytelenségét.

[40] Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása és a felek közötti elszámolás érdekében ugyanakkor további eljárási cselekményekre van szükség. A folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróságnak a szükségeshez képest a Pp. 237. § (1) bekezdése szerinti anyagi pervezetés keretében tisztázni kell az érvénytelenség jogkövetkezményei levonására irányuló kérelem ellentmondásait, és annak nyomán módot kell adni a kereseti kérelem pontosítására, szükség esetén fel kell hívni a felpereseket a DH2 törvény 37. §-a által előírt tartalmú kérelem előterjesztésére. A felpereseknek nyilatkozniuk kell, hogy a felmondással megszűnt, és végtörlesztéssel lezárt szerződés érvényessé nyilvánítása milyen célt szolgálna. A felpereseknek egyértelműen nyilatkozniuk kell továbbá, hogy megállapítás vagy marasztalás iránti kérelmet kívánnak-e előterjeszteni, utóbbi esetben a megállapítási kereset általános feltételeinek fennállását is igazolniuk kell. Amennyiben a kereseti kérelmük az I. rendű alperessel szembeni marasztalásra irányul, annak jogcímét meg kell jelölniük, miután az I. rendű alperes nem volt szerződő fél a kölcsönszerződésben. A felek közötti elszámolás módját illetően az EUB C-705/21. számú ítéletében és az azt értelemező Kúriai döntésekben, így különösen a Gfv.VI.30.206/2023/2. számú végzésben foglaltakra figyelemmel kell eljárni.

[41] Az ítéltábla a felek másodfokú eljárásban felmerült költségét a Pp. 383. § (5) bekezdésének alkalmazásával, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján csupán megállapította, arról az elsőfokú bíróságnak az összecszerúségre folytatódó eljárás eredményéhez képest a pervesztesség-pernyertesség arányában az ítéletben kell majd határoznia.

Budapest, 2023. június 14.

Dr. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke

Dr. Benedek Szabolcs s.k.
előadó bíró

Dr. Sági Zsuzsanna s.k.
bíró